(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचे मराठीत भाषांतर)

हिमाचल प्रदेश राज्य

वि.

सुरेश कुमार वर्मा आणि इतर .

जानेवारी २४, १९९६.

[के. रामास्वामी , एस.सागीर अहमद आणि जी. बी. पटनायक, जे. जे.]

सेवा कायदा :

नियुक्ती - प्रकल्प समाप्ती होत आहे - सेवा न्यायालये संपुष्टात येत आहेत, त्यांना इतर कोणत्याही कामात पुन्हा गुंतवून ठेवण्याचे किंवा विद्यमान रिक्त पदांवर त्यांची नियुक्ती न करण्याचे निर्देश- राज्य भरती नियमांचे पालन करण्यास आणि त्यानुसार नियुक्त्या करण्यास बांधील आहे. ते निर्देश नियुक्तीसाठी न्यायालये न्यायिक प्रक्रिया हि नियमानुसार भरतीची दुसरी पद्धत बनतील . राज्याने वयोमर्यादेत दैनंदिन वेतनावरील सेवेच्या कालावधीपर्यंत शिथिलता देण्याचा विचार करण्याचे निर्देश दिले आणि अशा व्यक्ती अन्यथा पात्र असल्यास त्यांचा विचार करणे .

दिवाणी अपिलीय अधिकार क्षेत्र : १९९६ चे दिवाणी अपील क्रमांक ३४९२.

हिमाचल प्रदेश उच्च न्यायालयाच्या १०.०९.९३ च्या सी. डब्लू. पी. १९९३ चा क्रमांक ७२२ मधील निर्णय आणि आदेशा वरून .

अपिलार्थीतर्फे संजयकुमार पाठक आणि नरेश के. शर्मा.

प्रतिवादींसाठी महाबीर सिंग.

न्यायालयाचा खालील आदेश देण्यात आला.

विलंब माफ केला.

आम्ही दोन्ही बाजूंच्या वकिलांचे म्हणणे ऐकले आहेत. विशेष अनुमतीने हे अपील हिमाचल प्रदेशच्या उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशामुळे होते. या प्रकरणात सी. डब्लू. पी. क्रमांक ७२२/९३ दिनांक - १०.९.१९९३ मध्ये उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठाने या कारणास्तव प्रकरणे निकाली काढली कि प्रतिवादी त्यांच्या निर्देशानुसार दैनंदिन वेतनावर सहाय्यक विकास अधिकारी म्हणून पुन्हा रुजू झाले होते. राज्यांतर्गत विविध सेवांमध्ये किंवा राज्यांतर्गत पदांच्या श्रेणीसाठी भरतीचे नियम बनवल्यानंतर , राज्याने त्याचे पालन करणे बंधनकारक आहे आणि भरती नियमांनुसार उमेदवारांची निवड करणे आणि नियुक्ती करणे आवश्यक आहे. पदाशी संलग्न कर्तव्ये पार पाडल्याचा तारखेपासून पदाधिकारी सेवेचा सदस्य बनतो. नियमानुसार रोजंदारीवर नियुक्ती हि पदावर नियुक्ती नाही.

असे दिसून आले आहे कि ज्या प्रकल्पामध्ये प्रतिवादी गुंतले होते तो प्रकल्प संपुष्टात आला होता आणि त्यामुळे त्यांना कामाच्या अभावामुळे अपरिहार्यपणे समाप्त केले गेले आहे. न्यायालय त्यांना इतर कोणत्याही कामात पुन्हा गुंतवून ठेवण्यासाठी किंवा विद्यमान रिक्त पदांवर त्यांची नियुक्ती करण्याचे कोणतेही आदेश देऊ शकत नाही. अन्यथा, न्यायालयीन प्रक्रिया हि नियमांनुसार भरतीची दुसरी पद्धत बनेल.

श्री. महाबीर सिंग, प्रतिवादींचे विद्वान वकील यांनी असा युक्तिवाद केला कि उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रतिज्ञापत्रात रिक्त पदे असल्याची कबुली देण्यात आली होती आणि त्यामुळे प्रतिवादींना सेवेत कायम राहण्याचा अधिकार आहे. आम्ही वादाशी सहमत नाही. रिक्त पदे नियमांनुसार भरली जाणे आवश्यक आहे आणि जे उमेदवार अन्यथा पात्र असतील. ते कधी अर्ज करण्यास पात्र आहेत आणि ते सर्व पात्र उमेदवारांसह थेट भरतीसाठी नियमांनुसार गुणवत्तेवर त्यांच्या दाव्यांचा विचार करतात. दैनंदिन वेतनावरील नियुक्ती हि नियमित नियुक्तीसाठी एक नळी असू शकत नाही जी मागच्या दाराने प्रवेश करेल, सेवेच्या कार्यक्षमतेसाठी हानिकारक असेल आणि घराणेशाही आणि भ्रष्टाचाराची बीजे वाढवेल . चतुर्थश्रेणी कर्मचाऱ्यांसाठीही नियमांनुसार भरती करणे हि पूर्वअट आहे, हाही तितकाच ठरलेला कायदा आहे . केवळ अस्थायी स्वरूपाची कर्तव्ये पार पडणारे कार्य प्रभारी कर्मचारी एखाद्या पदावर नियुक्त केले जात नाहीत परंतु काम अस्तित्वात असेपर्यंत त्यांना अस्थायी आणि तातडीचे काम करणे आवश्यक आहे. एका तात्पुरत्या कर्मचाऱ्यांची जागा दुसऱ्या तात्पुरत्या कर्मचाऱ्याने घेतली जाऊ शकत नाही.

अशा परिस्थितीत उच्च न्यायालयाचा दृष्टिकोन योग्य नाही. त्यानुसार ते बाजूला ठेवले जाते. असे नमूद केले आहे कि प्रतिवादी आता अतिवृद्ध झाले आहेत. जर त्यांनी कोणत्याही नियमित नियुक्तीसाठी अर्ज केला तर वयोमानानुसार त्यांना प्रतिबंधित झाल्यास , त्यांच्या वयातील आवश्यक शिथिलता दैनंदिन वेतनावरील त्यांच्या सेवेच्या कालावधीच्या मर्यादेपर्यंत

विचारात घ्यावी आणि नंतर त्यांच्या प्रकरणांचा नियमांनुसार विचार करावा, असे निर्देश राज्याला देण्यात आले आहेत.

अपील त्यानुसार मंजूर. खर्च नाही.

जी. एन. अपील मंजूर.

<u>अस्वीकरण</u>

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

x-x-x-x